

Idræt og fritid

i de nye kommuner

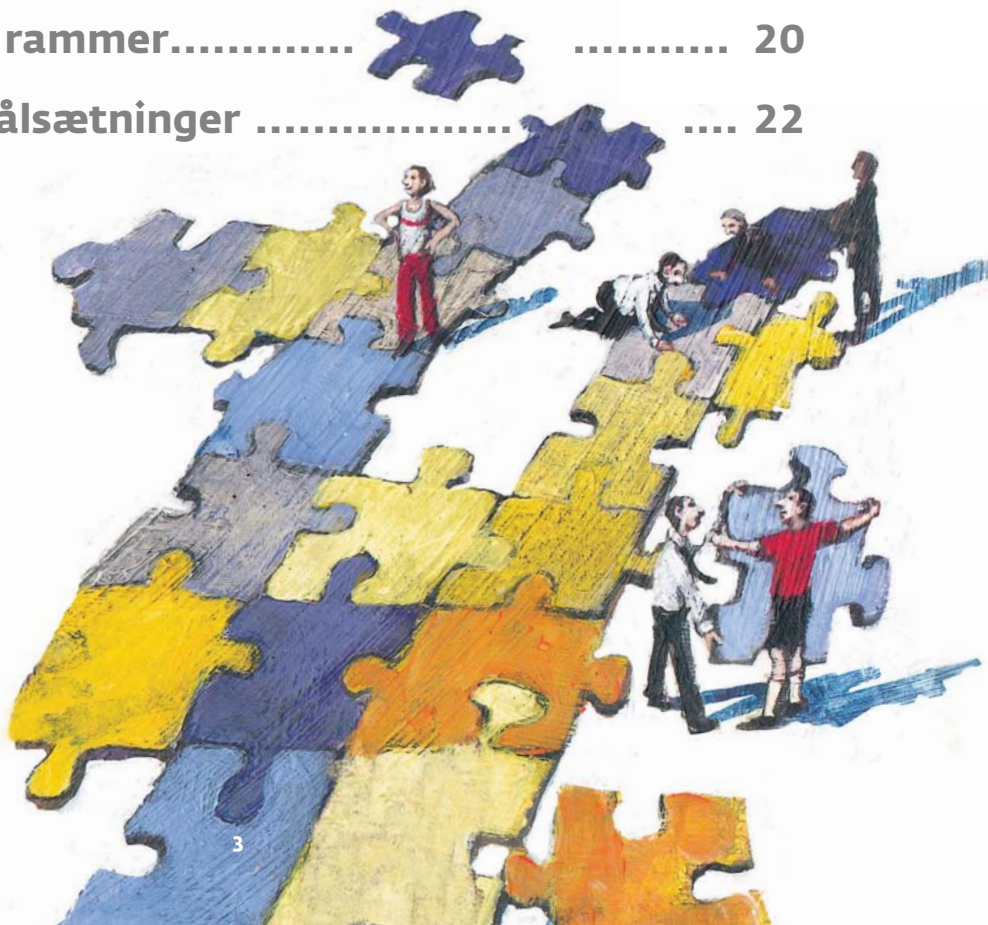

Brikker til en fritidspolitik

Indhold

Idræt under forandring.....	4
Imellem forening og forvaltning.....	10
De frivillige og det offentlige.....	12
Sundhed og forebyggelse af sygdom.....	14
Mødet mellem kommune og frivillige	16
Tilskudsordninger.....	18
Idrættens rum og rammer.....	20
Idrætspolitiske målsætninger	22

DGI-huset i Århus midtby har åbent fra tidlig morgen til sen aften og bliver flittigt brugt af kommunens foreninger og skoler, som her hvor en fritidsordning har indtaget springhallen

Idræt under forandring

Børn og unge modtager i dag tilbud om underholdning stort set døgnet rundt. Alligevel er idrætsforeningen fortsat det sted, hvor børnene, deres forældre og bedsteforældre søger hen. Idræt i foreningsregi tiltrækker stadig op mod 80 procent af alle børn.

Men samfundet er under forandring, og det slår også igennem i idrætsforeningerne. I formuleringen af en ny fritidspolitik skal kommuner og foreninger bl.a. tage højde for:

- Andelen af voksne, der dyrker idræt, er steget markant.
- Gruppen af voksne, der efterspørger fleksible motionstilbud i og uden for de frivillige foreninger, der er tilpasset arbejds- og familielivet, udgør en væsentlig målgruppe.

DGI mener, at en ny fritidspolitik skal understøtte muligheden for, at foreningerne kan skabe adgang til fleksibel idræt i form af udendørs aktivitetssteder, døgnåbne faciliteter med bookingløsninger via internettet og eksempelvis træningscentre som møde- og motionssteder i forbindelse med foreningerne.

Senioridræt

FOTO: KIM NIELSEN

Senioridrætten har gennem de seneste 20 år udviklet sig markant og har etableret idræt og motion tilpasset aldersgruppen.

Målgruppen efterspørger ofte konkrete muligheder for at udfolde sig i dagtimerne - og med et minimum af starthjælp er de ældre klar til selv at overtage opgaven og finde egne frivillige ledere.

DGI anbefaler, at fritidspolitikken styrker senioridrætten, så den kan udfolde sig og medvirke til en sundhedsfremmende og forebyggende indsats over for målgruppen. Det skal blandt andet ske ved, at støtteordningerne ikke virker diskriminerende over for ældre. Og ved at kommunen synliggør, hvad der findes af ledige idrætsfaciliteter i dagtimerne.

FOTO: KENN THOMSEN

Ældrekredsen for Petanque i Karlslunde har 215 aktive medlemmer, og der er 15 på venteliste.

De spiller hver tirsdag, hvor cirka 150 ældre møder op

FOTO: HENRIK BJERG

DGI Hammerum Herred forvandlede Herning midtby til et sportsmekka for en dag, da amtsforeningen inviterede byens borgere på alle de idrætsaktiviteter, der tilbydes af foreningslivet

Børn & unge

Blandt de unge 15-19 årige er der fra 1998 til 2002 sket et fald i antallet, der deltager i foreningsidræt. For de frivillige foreninger har det været svært at lokke de unge indenfor - eller få dem til at blive. Noget tyder altså på en ubalance mellem foreningskulturen og ungdomskulturen.

DGI sætter fokus på området via forsknings- og udviklingsprojekter inden for de store idrætsgrene for at finde ud af, hvilke organisationsformer og tilbud der favner målgruppen.

DGI anbefaler, at børn og unge fastholdes som den væsentligste målgruppe for en ny fritidspolitik. Kommunerne kan sætte de unges idrætsdeltagelse på dagsordenen gennem særlige initiativer, der støtter op om aktivitet og samvær.

Det kan eksempelvis ske gennem udviklingspuljer og forsøgsmidler til foreninger, der gør en særlig indsats for at rumme ungdomskulturen.

Imellem forening og forvaltning

Hvordan sikrer vi, at flere børn og unge dyrker motion? Hvad skal der til, for at ældre bliver ved med at dyrke deres idræt, og erhvervsaktive voksne bliver tilbudt idræt, som kan tilpasses arbejde og familieliv?

De mange udfordringer i et moderne velfærdssamfund kræver en anden fordeling af opgaver mellem det offentlige system og de frivillige foreninger.

På børne- og ungeområdet skal en ny fritidspolitik skabe sammenhæng mellem skole,

SFO, børnehaver og fritidsfaciliteter og skabe mulighed for at uddanne de medarbejdere, som har med foreningslivet at gøre, til at indgå i et samarbejde med de frivillige ledere. Det bliver væsentligt at styrke den lokale sammenhæng i de nye kommuner.

Kommunens ansatte sidder ikke kun på Rådhuset. Skoleinspektøren, institutionslederen og halinspektøren er nøglepersoner i foreningernes første møde og fremtidige samarbejde med kommunen.

Børn fra Odense lærer capoeira efter skoletid i deres SFO. Foreningen Capoeira Odense stiller instruktør til rådighed. Det sker som led i projektet Børn i bevægelse. DGI har givet 2,5 millioner til projektet, der også støttes af Kulturministeriet

FOTO: NIELS NYHOLM

DGI anbefaler, at der i de nye kommuner skabes lokale fora, hvor foreningsliv og kommunale nøglepersoner får kompetence til at arbejde med de opgaver og udfordringer, som lokalsamfundet og borgerne står over for.

DGI mener, at der i et samarbejde mellem de offentlige institutioner og de frivillige foreninger skal skabes aktiviteter og tilbud, som understøtter lokalsamfundets, familiernes og kommunens ønske om mere idræt i befolkningens hverdag. Det er afgørende, at kommunale nøglepersoner ser mulighederne for at samarbejde med foreningerne om at løse opgaverne.

FOTO: JENS ASTRUP

DGI-byens sociale projekt går ud på at skaffe tidligere narkomaner arbejde. 72 procent af dem som har været i revalideringsarbejde i DGI-byen holder sig stoffrie

De frivillige og det offentlige

I en lang række kommuner over hele landet er der eksempler på, hvordan forvaltningen og det frivillige foreningsliv spiller sammen - ikke kun på fritidsområdet, men også på eksempelvis skole-, ældre- og børnepasningsområdet. Et godt samspil mellem kommunen og de frivillige foreninger har sit udspring i respekten for foreningernes selvstændighed og forskellighed.

Det har en helt særlig værdi at deltage i det frivillige foreningsliv. Deltagelse i foreningslivet kan både styrke den enkeltes personlige udvikling og fremme aktivt medborgerskab. Man bliver nemt engageret, når man nu alligevel er der for foreningens skyld. Et engagement, som kan komme enhver kommune til gavn, hvis foreningerne bliver betragtet som en relevant medspiller.

DGI anbefaler, at fritidspolitikken i kommunerne sikrer enkle og overskuelige rammer for foreningerne at fungere i. Opgaver, som kommunen, forvaltningen eller politikerne ønsker at stille foreningerne, bør være konkrete og nærværende.

Foreningslivet og dets frivillige kaster sig ikke automatisk over at løse generelle samfundsproblemer. Men med opbakning og mulighed for at løse overskuelige opgaver i lokalområdet, kan der opstå et frugtbart samspil mellem den offentlige forvaltning og lokale idrætsforeninger.

Sundhed og forebyggelse af sygdom

Fremover vil en stor del af det forebyggende sundhedsarbejde være en kommunal opgave. Derfor bliver det vigtigt, at befolkningen i alle aldre får mulighed for at dyrke motion og idræt, idet fysisk aktivitet er en væsentlig faktor i den forebyggende og sundhedsfremmende indsats.

En del af foreningerne i kommunen vil være parate til at løfte opgaven. Men foreningerne kan ikke gøre det alene. Kommuner og organisationer må bidrage til brobygning mellem

dele af behandlingssystemet og det frivillige foreningsliv.

En ny fritidspolitik i kommunen bør stimulere et varieret udbud af forskellige motionsformer og idrætsgrene, samtidig med at foreningerne får mulighed for at tilbyde sig over for de voksne i kraft af en offensiv udnyttelse af faciliteter og mulighed for samarbejde med kommunernes sundhedscentre, virksomheder og arbejdspladser.

FOTO: NILS ROSENVOLD

Tidligere inaktive borgere tiltrækkes af udendørs aktiviteter som løb, cykling, rulleskøjter og stavgang som led i DGI Vejle Amts motionsprojekt "Vendepunktet"

DGI kan lokalt bidrage til det forebyggende og sundhedsfremmende arbejde ved at synliggøre og vejlede borgerne om relevante tilbud om motion og idræt, som allerede findes i foreningerne.

DGI udvikler nye træner- og instruktøruddannelser, aktiviteter og projekter. Det er DGI's anbefaling, at nye fritidspolitikker i kommunerne stimulerer foreningernes mulighed for at udvikle sig og bygge bro mellem behandlings- og forebyggelsesindsatsen i kommunerne.

DGI har siden midten af 1990'erne arrangeret fritidspolitiske konferencer, hvor frivillige og politikere kan komme i dialog. Sidste konference blev holdt i maj i DGI-byen, mens billedet er fra konferencen i Fuglsø 2002

Mødet mellem kommune og frivillige

I dag er det frivilligt, om kommunen vil etablere et folkeoplysningsudvalg. Udvalget skal blandt andet sikre, at tilskud til fritidsområdet og lokaler bliver anvendt, som reglerne foreskriver. Det er også det forum, som kan stille forslag til byrådet og besvare spørgsmål fra politikerne. I langt de fleste kommuner spiller udvalgene en afgørende rolle i dialogen mellem politikere og frivillige.

En anden mulighed for samspil mellem idrætsforeningerne og de nye kommuner er at skabe nye idrætssamvirker eller bygge videre

på eksisterende organiseringer, som allerede i dag varetager de interesser, som medlemsforeningerne har.

I forbindelse med strukturreformen er debatten om nærdemokrati i fokus. En række kommuner giver brugerbestyrelser i de kommunale institutioner mere kompetence og danner forskellige tværfaglige fora for at styrke forholdet mellem frivillige og de nye kommuner. Mange steder er der lagt op til at nedsætte tværfaglige fora, der kan repræsentere det lokale samfund over for kommunalbestyrelsen.

DGI mener, at kommuner og foreningsliv sammen med en ny fritidspolitik skal overveje, hvilke fora der bedst sikrer brugerindflydelse på fritidsområdet. Herunder en tværgående dialog mellem skoler, daginstitutioner og foreningsliv samt imellem foreningslivet og byrådet.

Tilskudsordninger

Det kan være vanskeligt at gennemskue tilskudsordningerne til det lokale foreningsliv. Og der findes næsten lige så mange ordninger og satser for tilskud, som der findes kommuner. Så det bliver en væsentlig opgave at finde enkle løsninger, når forskellige kommuner lægges sammen. En ordning, som er millimeterretfærdig, kan ofte være tung at administrere.

Derfor kan det være en fordel at satse på at etablere en ordning, som er enkel.

For flere nye storkommuner vil det være attraktivt at skabe et miljø, hvor eliteidrætten kan udfolde sig. I dag sikres den professionelle elitesport mange steder kommunal støtte i form gratis eller billig adgang til faciliteter og anlæg.

DGI anbefaler, at den kommunale støtte til foreningslivet fremover bør omfatte en grundstøtte, der gives til alle idrætsforeninger, som opfylder folkeoplysningslovens krav om demokratisk struktur og folkeoplysende virksomhed.

Desuden bør ordningen indeholde tre andre elementer: Tilskud til særlige formål (uddannelse af instruktører og ledere, anskaffelse af særligt materiel m.v.), tilskud til særlige projekter (integration af etniske minoriteter, vanskeligt stillede børn og unge m.v.) samt egentlige driftsaftaler, eksempelvis drift af en idrætsbørnehave.

DGI anbefaler, at kommuner formulerer en politik for eliteidrætten, hvor den offentlige støtte tildeles efter åbne og gennemsikrelige modeller, så indsatsen kan evalueres, samt at kommunale anlæg og faciliteter til professionel sport og eliteidræt udlejes på markedsvilkår.

Ferie-fodboldskole på Rømø for turisternes og de lokales børn (6-15 år.) Turistforeningen, DGI Sønderjylland og Rømø idrætsforening står bag

FOTO: UFFE KONGSTED

Idrættens rum og rammer

Danmark er velforsynet med idrætshaller. Hovedparten blev bygget i 70'erne med idrætsgrene som håndbold og badminton for øje. Mange af hallerne er imidlertid dårligt vedligeholdt, og befolkningens idrætsvaner har ændret sig, så der er behov for anderledes rammer.

Idrætsbevægelsen er heller ikke længere kun en børne- og ungebevægelse. Idræt er en livslang aktivitet, og i dag handler idrætsdeltagelse også om wellness - som kombinerer træning, afspænding og afstressning.

Superligahold og håndboldarenaer giver ofte kommunen identitet i det offentlige rum. Men for den enkelte borger er det først og fremmest deres muligheder i lokalsamfundet, der skaber en følelse af tilhør og identitet.

I de nye store landkommuner kan billedet blive præget af faldende befolkningstal, skolelukninger, butiksdød og tomme huse. Her er det vigtigt, at der stadig er rum og rammer for den lokale foreningsidræt og attraktive samlingssteder for borgerne.

DGI anbefaler, at kommunen udarbejder en oversigt over eksisterende faciliteter og vurderer deres egnethed i forhold til de aktuelle udfordringer for fritidspolitikken. Lokale- og anlægssonden vil være en oplagt samarbejdspartner.

DGI anbefaler, at tilgængeligheden til faciliteterne øges mest muligt, blandt andet ved hjælp af internetbaserede bookingsystemer.

Spinning var fra begyndelsen det helt store hit i Kongerslev IF ved Aalborg, da klubben åbnede sin nye motionsafdeling med spinning-cykler og styrketræningsrum. Kun 10 procent af de 80 tilmeldte har hidtil været aktive i klubben

Idrætspolitiske målsætninger

Inden for en lang række af de kommunale kerneområder som skole, børnepasning og ældrepleje har man i flere år arbejdet med politiske målsætninger. Idrætspolitiske målsætninger kan blandt andet være:

- at få befolkningen til at være fysisk aktive,
- at få så mange som muligt til at deltage i idrætsforeningens aktiviteter,
- at foreningslivet bidrager til personlig udvikling, fællesskabsfølelse og aktiv medleven i samfundet.

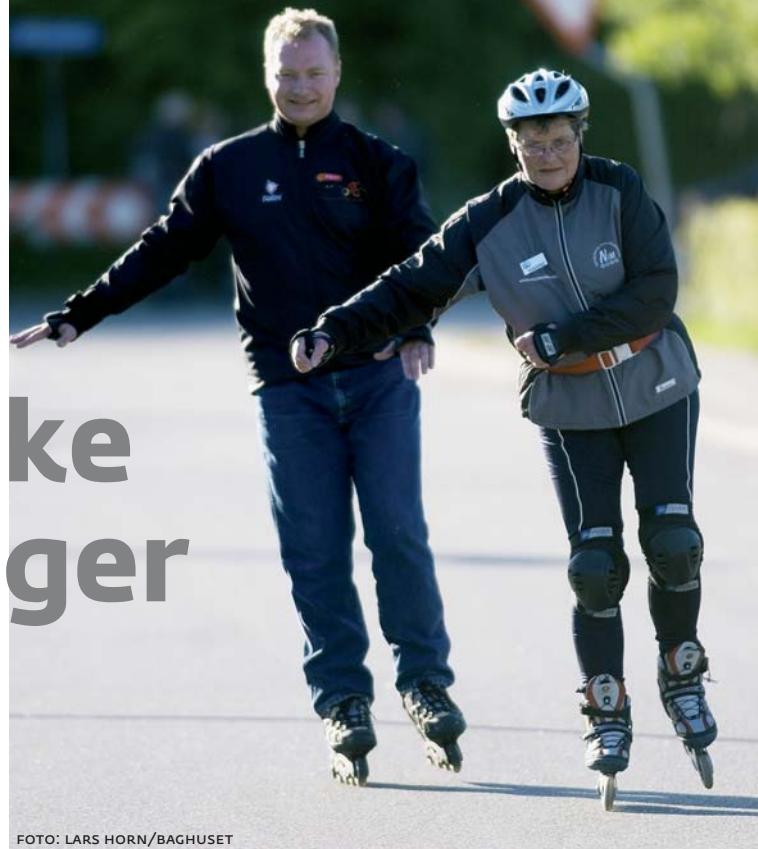

FOTO: LARS HORN/BAGHUSET

For at nå frem til målene kan kommunen og foreningerne blandt andet tilstræbe:

- at anerkende og støtte de frivillige ledere,
- at skabe et godt samspil mellem kommunen og de frivillige foreninger med respekt for foreningernes selvstændighed og forskellighed,
- at skabe nye og tidssvarende rammer for aktiviteterne,
- at arbejde med en fysisk planlægning, som inspirerer borgerne til fysisk udfoldelse ved etablering af stisystemer, forskellige idrætsfaciliteter og plads til motionsaktiviteter.

AMTSFORENINGERNE I DGI

DGI Nord

Markedsvej 4
9700 Brønderslev
Tlf. 98 82 25 00
nord@dgi.dk

DGI Nordvest

Algade 4, 1. sal
7900 Nykøbing Mors
Tlf. 97 71 00 33
nordvest@dgi.dk

DGI Himmerland

Himmerlandsgade 101, 1. sal
9600 Aars
Tlf. 96 98 26 26
himmerland@dgi.dk

DGI Vestjylland

Skovgaardvej 1
6990 Ulfborg
Telefon: 97 49 23 07
E-mail: vestjylland@dgi.dk

DGI Hammerum Herred

Lind Hovedgade 20
Lind
7400 Herning
Tlf. 97 22 43 11
hammerum@dgi.dk

DGI Midtjylland

Vinkelvej 32K
8800 Viborg
Tlf. 87 25 82 50
midtjylland@dgi.dk

Randersegnens Gøi

Stadionvej 41
Assentoft
8900 Randers
Tlf. 86 49 45 11
RGI@dgi.dk

DGI-Århuseggen

DGI-huset
Værkmestergade 17
8000 Århus C
Tlf. 86 19 80 88
aarhuseggen@dgi.dk

DGI Horsenseggen

Langmarksvej 63
8700 Horsens
Tlf. 75 60 19 90
horsenseggen@dgi.dk

DGI Ribe Amt

Nygade 2
6753 Agerbæk
Tlf. nr. 75 19 60 22
ribe@dgi.dk

DGI Vejle Amt

Skyttevej 4
7182 Bredsten
Tlf. 75 86 58 77
vejle@dgi.dk

DGI Sønderjylland

Postboks 101
Øbeningvej 1
Nr. Hostrup
6230 Rødekro
Tlf. 73 66 90 50
soenderjylland@dgi.dk

SdU/Sydslesvigs danske Ungdomsforeninger

Postboks 382
6330 Padborg
Tlf. 0461-14408-0
kontoret@sdu.de

DGI Odense

Hjallesevej 142
5230 Odense M
Tlf. 63 13 26 13
odense@dgi.dk

DGI Svendborg

Ryttervej 4
5700 Svendborg
Tlf. 62 21 61 50
svendborg@dgi.dk

DGI Nordvestsjælland

Landlystvej 1
4520 Svinninge
Tlf. 59 21 66 00
nordvestsjaelland@dgi.dk

DGI Frederiksborg Amt

Helsingørsgade 52 A,
3400 Hillerød
Tlf. 48 25 12 22
frederiksborg@dgi.dk

DGI Sorø Amt

Ringstedvej 29B
4180 Sorø
Tlf. 57 83 51 22
soroe@dgi.dk

DGI Roskilde Amt

Borrevejlevej 26
Lindenberg
4000 Roskilde
Tlf. 46 40 24 33
roskilde@dgi.dk

DGI Storkøbenhavn

Kvægtorvsgade 4
1710 København V
Tlf. 33 86 28 60
storkoebenhavn@dgi.dk

DGI Præstø Amt

Drosselvej 1
4683 Rønnede
Tlf. 56 71 26 33
praestoe@dgi.dk

FOTO: NIELS NYHOLM

DGI Sydhavsøerne

Poul Martin Møllersvej 46
4800 Nykøbing F.
Tlf. 54 84 83 00
sydhavsoerne@dgi.dk

DGI Bornholm

Helsevej 4, 1.tv.
3700 Rønne
Tlf. 56 95 15 11
bornholm@dgi.dk

For spørgsmål eller vejledning, kontakt nærmeste amtsforening i DGI. Eller kontakt: **Idrætspolitisk sekretær Steen Tinning**, tlf.: 79 40 40 44. Mail: steen.tinning@dgi.dk **Landskonsulent Lars Rasmussen**, tlf.: 86 85 62 50. Mail: lars.rasmussen@dgi.dk

DGI, Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger, fremmer foreningslivet som ramme om idræt med udgangspunkt i sundhed, udfordring og fællesskab.

DGI er landsforening for 5.500 lokale idrætsforeninger der tilsammen har 1,3 millioner medlemmer.

Danske Gymnastik- & Idrætsforeninger
Vingsted Skovvej 1, 7100 Vejle
Tlf. 79 40 40 40, info@dgi.dk, www.dgi.dk